

наведи телефон

Лүимә СЭрипос

30.01.2025
№ 2 (1332)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru

А. Ларионова тегүм хури

Ты хурит Хальүс район Саранпавыл махум Ханты-Мансийск үсн ханищтахтуңкве ёхталаманыл порат пбслувёсыт. Дмитрий Исаев, Сергей Сетов ос Анна Ларионова проектыт хасманыл щирыл элалы рупитаңкве ханищтавёсыт. Тән «Культурная мозаика малых городов и сёл» касылт нбх-патсыт ос рупатаныл вәрнэ магсыл олныл майвёсыт. Ты урыл 11 лбпсыт ловиньтән.

Ты номерт ловиньтән:

Хбнтлан хбтпат савсыр нётмилыл варавет

▶ 3

Щань латнувтыл потыртэгыт

▶ 5

Тән рутаныл акв тэла вәрёгыт

▶ 6

Няврамыт ханищтам нэ намхбталэт янытлылүв!

▶ 8-9

Мир ёт рупитан магсыл ханищтавет

▶ 11

Павлың няврамыт ёмашакв касэгыт

▶ 12

Касың хбтпан такви маснутэ нётнэг сусхаты

▶ 16

Мир үргалан күщай рупататэ урыл потыртас

Тәл котиль этпос сәтхуйплов хөталэт Ханты-Мансийск үст РИЦ «Югра» нампа ляххал тотнэ колн округ Росгвардият лусытан күщай хум Евгений Симаков ёхталас.

Ювле хультум тәлт тән рупатаныл хумус минас, маныр нётмил мирн тотсыт ос рупата хумус элалы вәруңкве патэгыт, тав ты урыл махумн потыртас.

Ювле хультум тәлт Росгвардият рупитан хөтпат сәв эрнэ нётмил махумн вәрсыт. Нэматыр лүль нак ул вос ёмтыс, тән этэ-хөталэ махум үргалым рупитасыт. Ты хосыт ОМОН ос СОБР полицият лусытан хөтпат 1 сөтыра 900 сәвит мирн нётнэ рупата вәрсыт.

Тән полициян нётым лүль нак вәрнэ 330 хөтпат тәра-паттысыт. Ты государственной измена вәрнэ хөтпат, эрнэ нэпакыт тәл мөт хөн мәныл тыг рупитаңкве ёхталан хөтпат пувсыт ос ювле кётсаныл, наркотикыт тыналан, ләпкат тэнупормас тұлмантан, элумхөлас порслам ос мөт тәрвит өвыл вәрнэ хөтпат пувсаныл ос сутытан колн тотсаныл.

Тувыл инспекторыт атпан сәвиткем сөтыра вбраян хөтпат писаль ёвтнэ магыс лицензия-нэпакыл мисаныл.

Вбраян хөтпат писалыныл мұсхал щирыл кёр тотапыйт вос өщсаныл, ты хосыт нилахуйплов сөтыра элумхөлас уральтасыт.

Түйтыглым өщнэ, лицензия-нэпак тәл ёвтым акв

сөтыра арыгтем писаль хот-вуйвес. Матыр өвыл вәрнэ манос штрафолныл пиным вбраян хөтпат писалыныл өс хот-әлмаявет. Ювле хультум тәл сыс кит сөтыра арыгтем хөтпат ты паттат писалыныл хот-вуйвёсыт. Тәл ювле хульты, тувыл ущ тән писалыныл ювле мивет.

Росгвардият рупитан хөтпат лов сөтыра сәвиткем колыт үргалым өнщияныл. Ты коньпал округув янытыл тән нёлловсәт ханищтахтын колыт үргалыяныл.

2024 тәл сыс Росгвардият рупитан хөтпат хөтсәт сәвит лүль нак вәрнэ махум тәра-паттысыт. Налыман нупыл кит преступление тәнки ёранылт осн-паттысыт. Яныгсәт хус хөтпа матыр өвыл магыс кисвёсыт, тән өс Росгвардия махумн пуввёсыт.

Тувыл Евгений Симаков ляххал тотнэ хөтпатн ёмас вәрмаль урыл өс потыртас. Тав ләтҗе щирыл, мөлты тәл яныг таквс этпост Сургут үст 18 тәл яныт әги нёллов накпа лүлит кол иснасыл кональ рагатас.

Росгвардият рупитан хум Ислам Агаларов тавён өвыл нётмил вәрыс ос лёккарыт молях вөвыс. Ты хосыт әги лылытэ нёглыс.

Ты рупата коньпал

Е. Симонов потырты

Росгвардият лусытан хөтпат хөнтлын мән өс кётыглавет. Тән мән мāv нупылхансым йильпи мāt ос хөнтлын мāt нётмил вәрёгыт. Ёмщакв лусытан магыс яныгсәт арыгтем хөтпа магылн тагатан пөсыл майвёсыт.

2024 тәлт мән таквс этпос Сургут үс Росгвардият лусытан хум Александр В. пилтәлыг хөнтлуме магыс магылн тагатан «За храбрость» II степень пөсыл майвес. Александр 2023 тәлт такви хөнтлын мән хасхатас. Хөнтлуме порат пуңке тәкыщ төрнувес, төнт сакватым командире хөнтлын мәныл кональ харттыстэ.

Ань хөнтлын мāt ос мән мāvт мән дронтовлыңхәпыт яласэгыт. Ты тыламлан утыт снарядыт ёт-тотэгыт, колыт хот-лоңхитаңкве ос элумхөлас хотталь то-туңкве вёрмёгыт.

Тыимәгыс мөлты тәл ОМОН ос СОБР мāt

лусытан хумыт ханищтан вәрмальн кётыглавёсыт. Тән ты дроныт ёл-паттуңкве вос хәссыт. Ань тәнаныл писалил ёл-патамтаңкве хәсэгыт.

Юи-өвылт Евгений Симаков ты урыл потыртас. Ювле хультум тәлт вāt сәграпнал этпост Росгвардият лусытан күщайт Екатеринбург үсн военный советн ялсыт.

Төнт яныг күщай хум потре щирыл, 2024 тәлт Уральский Федеральний округ янытыл мән округувт рупитан Росгвардия хөтпат китыт местал майвёсыт. Лицензия-нэпак минэ вәрмаль магыс Урал янытыл өс мән округув нөх-патыс.

Россия национальный гвардия пресс-службат Уральский округ янытыл рупитан нэ **Наталья Васильченко** кетум потре мәнщичи ләтҗыг **Николай МЕРОВ** толмашластэ

Хөнтлан хөтпат савсыр нётмилыл варавет

Округ миркол палыл ань ты пора хөнтлын хөтпат ос тән щёмьяныл акваг нёлмилыл варавет. Тән магсыланыл Россия янытыл сыре-сыр программат, сакконыт ос хултнэ нэпакыт щёпитавёсыт. Мән мавт кұщаит ос депутатыт касыңъёмт матыр-әти янас латың бс хултэгыт ос тананыл пирмайтан юи-палт та щирыл элаль та рүпитэгыт.

2022 талныл СВО мән минам хөтпатн нётмил вәрнэ тэла паспорт-нэпакн хансым олы. Матыр ат ванэ щёмьят ищхйпың утыт тамле лөпс вос хөнтэгыт <https://svo.admhmao.ru/> ос тот танки магсыланыл эрнэ ляххалыт вос ловиньтэ-гыт.

Ты 2025 тал Отечество ос блнэ мав вуянтан хөтпат янытлан талыг лаввес. Тынакт миркол кұщаит ос округ Дума депутатыт сапрәнит акван-атхатыгласыт ос ты

ёмас вәрмалы кастыл савсыр тэлат бвылтыт латың лавсыт. Тот акв тэла магыг элаль тотнэ магыс олныл тастысаныл – хөнтлын мән миннэ мобилизованный хөтпа щёмьятэ тав этэ хөнтхатыглан магыс ос аквьёт отпускан миннэныл порат тыгле-тувле ялум лёнханыл магыс холтум олнаныл ювле тах ойтавет.

Мирн нётмил вәрнэ департамент-кол 2025 тал бвылтахтаме пәсыл бс йильпи хултым латңыт

щирыл рүпитэгыт. Тох яныг хөнтын ялум ветераныт, СВО мāt хөнтлын хөтпат ос сав ныврам янмалтан щёмьят олнаныл нөх-нётвёсыт.

Война элы-палт самын патум ос тонт яныгмам ныврамыт (1927 талныл яңк нәтнэ этпос 9 хөталныл 1945 талт яңк нәтнэ этпос 9 хөтал мус) блнэ коланыл магыс ойтнэ

50% олныт ювле мивет, улщ пуңканыл магыс олн ойтнэ тал протезылыл варавет. Округт пұльницат тән агманыл ёмщакв вос пусмалтавет, тувыл касың этпост 500 солкөвил ойтает ос Нөх-патум ялпың хөтал кастыл ты тал 2 сөтыра солкөвил ойтает.

Тамара МЕРОВА

Йильпи тэла вәрнэ магыс проект хансән

Ты накт округт блнэ мирыт «Грант губернатора для физических лиц 2025» нампа касыл урыл хултвёсыт.

Ань махум матыр номтаныл тэлаг вәрнэныл магыс проект-латың щёпитаңкве ос каснэ мән кетуңкве вовавет. Та юи-палт тэланыл сунсавет, ёмщакв арталавет ос сав мирытн нётмилыг сака эрнэг ке блэгыт – таит нөх-патэгыт ос олныл таставет.

Мән мавт блнэ махум коныпал ты касылт

Макеевка үст ос Донецкий Народный Республика блнэ хөтпат бс тыт касуңкве вёрмёгыт. Тувыл яныг хөтпат халт 14 таланыл төвлум ныврамыт проектаныл бс ұравет. Рётың юсвой этпос 17 хөталэ мус кетуңкв рөви.

Проектытнётмил вәрнэ сыре-сыр тэлат щирыл вос хансавет. Тот 18 савсыр направленият хулт-

вёсыт: тыи махум пусмалтан ос ханищтан, юртыңыг ос акван-нётхатым блнэ накыт, сосса махум пёс олупсаныл ос щань латңаныл элаль тотнэ накыт.

Тувыл «Мы вместе» намаим тэла, тыи ань хөнтлан мән миннэ хум хөтпат щёмьяныл ұргалан вәрмалы ос Нөх-патум хөтал 80 талэ төвлум кастыл сыре-сыр тэлат урыл савнув вос вагүв.

Ань проектаныл магыс махум 50 сөтыра солкөвил ос 1 млн солкөви

савит олн китыглаңкве вёрмёгыт. Тувыл нөх-патум хөтпат та тэланыл тал сыс вәруңкве вос алы-мёгыт ос маим олнаныл магыс тананылн ювле латың хансуңкве эри. Касылт хансым эрнэ вәрмалит ищхйпың утыт кихсатән ос ловиньтән: <https://elkanko.ru/contests/gfl-2025>

Гражданский ос социальный инициатива округ колныл кётым ляххал мәнщи латңыг **Тамара МЕРОВА** хансытэ

Рүтанум щирыл тәксар элумхөласыг өлэгу

Мөлты тәл яныг таквс этпос вәт нупыл атыт хөталәт Ханты-Мансийск үст өлнә «Центр народных художественных промыслов ос ремёсел» нампа колн йильпи күщаиг Марина Кабакова паттувес.

Ты элы-пәлт тав Касум пәвләт музейт рүпитас. Марина Викторовна та музейт тотнә тәланә сәв мәхумн кос вәвет ос такви өвылтыт мөрсың порат потыртәлы. Мөлты тәлт рөтың юсвой этпост атхуйплов хөталәт тав 50 тәлэ төвлыс. Ювле хультум сәтыт редакция-колувт акван-хөнтхатыгласу в ос таве өлупсатә урыл мощ китыгласлүв.

– Паща өлән, ам Ханты-Мансийск үст самын патсум, омам Касумныл тыг пүльницан кәтыглавес. Каңкумөнтыл мән юртың нйврамыг өлсумән, тав 39 тәләт әтимиыг өмтыс. Щөмьявт Лариса яныг увщиюв Коми мāt самын патыс, тәл мус тот анөк-вавн-ащөйкавн янмал-таңкве нөтвес. Мөт әпщиюв туп Касумт самын патыс. Тох тай мән пуссын тот яныгмасу в.

Ам тот школа әстласум, мощщан мөт үсыгн ханищтахтуңкве ялсум ос аквты Касумн ювле рүпитаңкве өхтысум. Касум пәвыл – әтям тав самын патум мātэ, тав ханты хум, наме Виктор Александрович Молданов өлыс.

Кит эщаге нән пуссын вәгагын, тыи Татьяна Александровна Молданова ос Ольга Александровна Кравченко. Тән әнумн сәв өмас өлнә номтыт хұлтыгласыг, хөтәти акваг нөтсыг, тән хосытәнт ханты мәхум пөс наканыл вәңкве ос

торгамтаңкве патсанум. Тувыл пәвлың мәхманумныл амки сәв пүмщалахтасум ос тәра-паттым тәлат өт музейт элалы рүпитасум.

Омам наме Галина Петровна Молданова (Беляева), тав руц нәг өлыс. Тав Печора саран мәхум өлнә мāt самын патыс ос тот яныгмас. Школа әстламе порат Салехард үсн минас ос тот культпросвет училищат ханищтахтас. Тувыл Касум пәвылн рүпитаңкве көтвес, өмщакв ййк-вуңкве хәсыс, таимәгыс пәвлың мәхум таве «балеринаг» ләвсаныл. Ам мәниг өлмум порат, сөль, номсысум, тав балерина. Омам ань өлыс ке, 77 тәлэ төвлынув.

Әтям өпам щирыл оллвиньтан хөтпаг рүпитас. Опам Александр Иванович Молданов щәщөквам Надежда Карповна Молданова өт Хәльүст акван-хөнтхатсыг, тав өс руц нә. Тән акван-минамән юи-пәлт Юильск пәвылн вәнтлысыг, щәщөквам тыналахтын вәрмалитн өс ханищтас, счетоводыг ос мөт рүпатат вәрнә нәг өлыс. Мәхумн тот сака әрупта-вес, тав ань тыг мус номаве, такви ханты ләтың ханищтас ос тән өтаныл акваг потыртас.

Ам школа әстламум юи-пәлт ханты ләтың пүмщалаңкве патыслум, щөмьявт мөрсың порат потыртәлсыт. Мәнь пәв-

М. Кабакова

Рүпитан коләт

литныл хотьютыт мүй-луңкве ке өхталәлсыт, төнт ханты ләтың хун-тамләлсүв.

Әнумн әтям, өпам ос щәщөквам хольт, янгыщ цифрат лавиньтан вәрмалы сака мұстыс. Татьяна Александровна увщим, әтям тав эще, математика ханищтан нәг өс өмталас кос ос өтыл история, этнография пүмщалаңкве патыс.

Амки мәнь тәгыл лөк-карыг өлуңкве тахсум ос ты нак нас номтыг та хультыс. Тувыл элалы ханищтахтын пора өхтыс, ам Ханты-Мансийск үсн көтвөсум. Тот увщим лә-

выс, Герцен нампа институтн вөс минәгу, ам тот руц ләтың ос литература ханищтан нәг пөриясум.

Китыт курс юи-пәлт практика минә мәгыс юн хультсум. Төнт Касумт Ольга Александровна увщим культурно-антропологический ишкола пунсыс. Тот әнумн такем мұстыс, нйврамыт өт ханты ләтың ос пөс накыт маттем пүмщаласану в. Санкт-Петербургың минуңкве вөссыг ат тах-маясум ос Тобольск үсн юил ялантым ханищтахтуңкве патхатсум.

Юн интернатитт рүпи-
www.khanty-yasang.ru

М. Кабакова «Улум колт»

тасум, ань та пәсыл ты сасса аҗиришит-пыгришит тәрвит олупсаныл вәңкве патсум. Мән пәвылныл ёхталым тән оманыл-әтяныл тәл кәсмостәлыг олсыт.

Тамле вәрмалит вәнэм ос пәс накыт элаль тотнә мәгыс «Нумсаң ёх» этностойбище щёпитасүв. Пәс наканув суссылтан мәгыс музей вәрсүв, тув сәв мәныл хащтәл хөтпат ёхталэгыт ос төваныл ёт акван-юрщхатым блэв. Тувыл «Сәс нёл» наппа театр вәрыгласүв, тот нъяврамыт ёт яныг хөтпат ос ёнгысыт.

Ёмаспал нупыл – щәщәкватә Н.К. Молданова

– **Марина, тасәвит пұмыщ тәлат Касумт вәрмын, ань та рүпатам оссувламын мәгыс сымын ат щәрги?**

– Төванакт, вәим, тувле нупыл номсәгум, янгыщ «Улум колум» («Дом сновидений») хультуптан-нэм мәгыс кәсум холас. Ань тыт рүпатамт ос номсахтәгум, хумус элаль тәлат тотуңкве, а́нумн нётнә ма́хумн яныг пұмащипа ләтың ләвөгум. Ань ты центр-кол ёмщакв тәра-паттылум, сәв вәрнә йильпи номтыт иң о́ньщөгум.

Тувыл амки щёмьям а́нумн аквагхөт-әти нётыс. Мён ойкамёнтыл хұрум пыг янмалтасмён, Антон яныг пыгмён ань такви щёмья о́ньщи, нётэнтыл пыг янмалтәг ос мөт үст блэгыт. Юн ань Егор котиль пыгмён ос Ваня мән пыгмён, тав 17 тәлэ төвлыс. Пыганум пуссын этностойбищан яланта-сыт, театрыт ёнгысыт.

Ам щёмьямт кәсың э́лумхөлас о́вылтыт матыр-әти вәти потрыт о́ньщөгум, ләщалт потырт-я́нум тах манос хотты нэ́пакыт ловиньтыяны́н тах.

Тамара МЕРОВА

Щәнь ләтңувтыл потыртэгыт

Ас-угорский ма́хум институтт рүпитан хөтпат «Новые говорящие» («New speakers») акв йильпи проект щёпитасыт ос тав щирётыл щәнь ләтың ханищтан щёсыт вәрёгыт.

Ты тәла ювле хультум тәл вәт сәграпнал э́тпост о́вылтавес, тот кәсың сәтт акв хотты хөталт э́типәлаг ма́хум я́нас колнакт акван-атхатыглэ́гыт ос тәнки халанылт щёскем туп ма́ньщи ләтңыл потыртэгыт.

Институтт тамле ханищтап таимәгыс вәрвес – ләтың вәнэ э́лумхөлас щәнь ләтңе ул вос ёрув-лытэ, тувыл аквьёт рүпитан хөтпаныл ләтңыл ос пұмщалахтэ́гыт ке, тән палтаныл ма́ньщи ләтың хұнтлуңкве ос вос ёхталэ́гыт.

Округувт ханты, ма́ньщи ос ёрн ләтңыт ханищтан ос э́лаль тотнә, үргалан мәгыс сәвсыр програм-мат хансым блэ́гыт. Тән хосытаныл институтт рүпитан хөтпат э́рнэ нэ-пакыт щёпитэ́гыт ос тәра-тэ́гыт.

Ань о́выл ханищтан щёсыт урыл **Людмила Панченко** ма́навн потыртас:

– *Мән институтувт ма́нки потыртан клуб «Лылың ма́ньщи ләтың» намтыслүв, тув мө́лты тәлт яныг таквс э́тпос-ныл акван-атхатыглаңкве патсүв. Ань кәсың сәт о́выл хөталэ́т ат щёсныл хөт щёс мус акван-хөнтхатыглэ́в.*

Светлана Динисламова тот пуңкоты, о́влэ́т клубт институтт рүпитан ма́ньщи хөтпат туп олсыт, ё́тыл хантыт ма́н пал-тув ос ёхтысыт. Тувыл

Удмуртияныл В.С. Фомин ләккар-о́йка пұмщалах-туңкве о́с патыс, ань ма́н ё́тув ма́ньщи ләтың ханищты. Тав ләвнётэ, 8 мир ләтың вәг.

Тот ма́н туп ма́ньщи ләтңыл потыртэ́в, мө́йтыт ловиньтэ́в, ма́ньпора пұмыщ накыт номылма-тыглэ́в ос мө́таныт ма́нав нас хұнтлэ́гыт.

Матыр ат ке торгам-тэ́гыт, ма́н тәнанылн толмашлыя́нүв. Тувыл Светлана Силивёрстовна кәсың хөтпа лов ләтңыт урыл китыглытэ.

Институтт рүпитан нэ **Наталья Ткачук** тох ләвыс:

– *Ам ты потыртан клуб вәрнә мәгыс сака щәгтсум. Ань тот туп ма́ньщи ләтңыл потыртан тәла а́нумн сака мұсты, та щирыл щәнь ләтңув мұсхалыг ханищтылүв.*

Төванакт ам «Лүймә сәрипос» газетат ля́ххалыт ловиньтэ́гум, тувыл хөт потрыт щар ат торгамтыя́нум, таит Светлана Силивёрстовнаныл ос Людмила Николаевнаныл китыглыя́нум. Тән ма́навн ё́мщакв нётэ́г.

Ты э́тпост вә́т нупыл сә́т хөталэ́т ханищтап ё́м-талам юи-пәлт Светлана Динисламова ма́навн лә́выс, кит э́тпос сыс тув ялантан ма́ньлат хөтпат ләтңув ё́мщакв торгам-таңкве патсаныл ос матыр китыгла́мум ё́мт тән ювле-лә́вөгум.

Тамара МЕРОВА

Тән рүтаныл акв тәла вәрәгыт

Аня Вьюткина

Кирилл Тихонов

Илья Алгадьев

Акв тәла вәрнә колтагыл сәв блы, төват мяхманыл хосат тагыл хул алышлэгыт, вораёгыт манос мот хотты рупата вәрәгыт. Ювле хульгум тәл Колтагыт янытлан талыг лаввес, ты кастыл мән, «Лүймә сәрипос» ос «Ханты ясаң» газетагт рупитан хөтпат, конкурс вәрыгласув, руш ләтңыл намаяслүв: «Семейные трудовые династии».

Ань округ янытыл блнэ мяхум – яныгхөтпат ос няврамыт сәв тәл сыс акв тәла вәрнэ колтагланыл урыл потрыт вос хансэгыт, хурит вос кетэгыт. Танти мяхманыл бвылтыт вос потыртэгыт, хөт блэгыт, манхурип рупата вәрәгыт.

Мәк пумыщ потрыт хансум агиришит-пыгришит ос яныгхөтпат янытлавет тах, тувыл тән потраныл газетан вәриянүв, аквтох ищхйпың утыт ловиньтаңкве рөви тах. Ты хосыт колтагыл мяхманыл вәңкве патавет.

«Лүйма сәрипос» газетан нелолов няврамыт потраныл кетсаныл. Тәланыл щирыл ләкква-хассанүв, пуссын нөх-патсыт. Нән ань элалы ты кәркам агиришит-пыгришит наманыл ловиньтән.

6-11 тәл яныт няврамыт халт Саранпавылт блнэ агирищ Аня Вьюткина тав нөх-патыс, 10 тәл. Тав колтагыл мяхманэ – анэкватэ, яныг анэкватэ акваг юнсахтасыт. Агирищ омагт эт ань бс акваг щаквщи, сәвсыр пормасыт юнты.

Китыт мөста Хулюмсүнт павыл пыгрищ Тамерлан Мурадымов тав вистэ, 11 тәл. Тав колтагыл мяхманэ пуссын вораёгыт, ты урыл хансыс. Хурмит местал Кирилл Тихонов майвес, 10 тәлэ. Ты пыгрищ Саранпавылт блы, колтагыл мяхманэ сәвыңпәлэ салы үрнэ хөтпат.

12-15 тәл яныт няврамыт халт Марьям Мурадымова нөх-патыс. Агирищ 15 тәлэ төвлыс, Хулюмсүнт павылт блы. Тав колтагыл мяхманэ кәтыл матыр-әти мәщтырлэгыт, юнсахтэгыт.

Китыт мөста бс Хулюмсүнт павыл пыгрищ Илья Алгадьев вистэ, 14 тәлэ. Тав колтагыл мяхманэ вораёгыт, хул алышлэгыт ос машинал яласэгыт. Ильяша хансы, тав хунь яныгми, бс ты рупата вәруңкве паты.

Хурмит местал Маргарита Сандова майвес. Агирищ 14 тәлэ, Кульпас павылт блы. Тав мяхманэ яныгы ханищтан хөтпат, шкочат бллэт яныг ащөйканыл рупитанкве патыс, тувыл анэкватэ, омагт. Мяхманэ пуссын наманыл

ос бпарищ наманыл хасанэ.

16-18 тәл яныт няврамыт халт Надежда Алгадьева нөх-патыс, тав потре намаясгэ – «Щаквщин рүт элалы мины». Нагя 16 тәлэ, Хулюмсүнт павылт блы. Тав бс мяхманэ бвылтыт татем пүмшиг хансыс, хумус тән акввёт щаквщөгыт, кәтыл сәвсыр пормасыт вәрәгыт.

Китыт мөста Марк Ромбандеев вистэ, Ханты-Мансийск үст блы, 17 тәлэ. Тав мяхманэ сәвыңпәлэ хул алышлан хөтпат, потре намаясгэ «Яныг ащөйкам тәлатэ элалы тотылүв». Марк яныг ащөйкатэ урыл хансыс, хул алышлан мяхманыл наманыл лавсанэ.

Ты агиришитн ос пыгришитн потраныл магыс мән яныг пүмащипа ләтың лавсүв, янытлан нэпакытыл ос мүйлупсатыл мисанүв. Пуссын пустагыл вос блэгыт, ёмашакв вос ханищтахтэгыт, бс сәв потрыт рүт мяхманыл бвылтыт вос щөпитэгыт.

Ты ляххал **Светлана РОМБАНДЕЕВА** хансыгтэ

Редакция колувн мүй мяхум ёхталасыт

Тав атятэ Хөслөхныл Өлыс

Людмила Николаевна Костина
Полноват павылт Өлы. Мөлтү тәл
рүпатаныл пөхан миһас, тәл арыгтем
юн Өлы, үщлахты. Ос нас хунь үнланты,
кәсың хөтал матыр юнты, саги. Мөн тав
өтэ туй акван-хөнтхатыгласмөн, моц
потыртасмөн.

Өлупсатэ урыл тох
потыртас. Такви өпариц
наме – Ромбандеева,
насати, тав әще Николай
Андреевич Хөслөхныл
Өлыс. Яныг хөнт юи-
пәлт мәньщи хөтпанув
Әс ян хул алыщлаңкве
төтыглавөсыт, хантыт ос
Тагт нупыл нялк пувуңкве
ялсыт. Ома тэ Касумныл
тув өс тетыглавес, тав
наме Дарья Ивановна
Вандымова Өлыс. Тот хөт
нэг-хумыг ты хөнтхата-
сыг, 1954 тәлт Әһня пә-
вилт акван-миһасбиг.

Николай Андреевич
школа әстламе юи-пәлт
Хәльүст лесникыг ханищ-
тахтас, тувыл тав Юильск
пәвилн рүпитаңкве төтвес,
тув щөмьятэ өт миһас. Тот
өлманыл порат әгиянән
самын патсыт – Светлана,
Людмила ос Раиса.

Хоса тот ат өлсыт,
әщаныл әгмыл өмтыс,
тән Касум пәвилн вәнт-
лысыт. Ос төнт пүльница
Хәльүст Өлыс, тув акваг
ялуңкве әрыс. Касумныл
тән Полноват пәвилн
миһасыт, туй порат тувыл
я хосыт мәһ катер ялыс,
тәлы ос товлыңхәпыл ты-
ламлаңкве рөвыс. Тох ты
тән Полноватын өлмыг-
тасыт.

Нәкве омаге-әтяге
урыл тох потыртас:

– Мәһниг өлмум порат,
ома нупыл хунь кант-
маявем, ам тох ләвөгум:
«Ам атям өт мәһньщи
ләтңыл потыртаңкве патэ-

гум». Атям нупыл кант-
мавем, ос тох ләвөгум:
«Ам туп ханты ләтңыл
потыртаңкве патөгум». Паспорт
винэм порат
титыглавем, ам хөтют
– мәһньщи манос ханты,
ам акваг ләвыгласум, ам
– мәһньщи, атям щирыл
амтинәм мәһньщииг лә-
выслум.

Өйкам өс мәһньщи хөтпа,
наме Николай Тарасович
Костин Өлыс, тән Ялпус
мәхум. Мөн сас Тюмень
үст акв порат ханищтах-
тасмөн, ам титыт этажт
өлсум, тав нилыт, тот ак-
ванаты хөнтхатыгласмөн.
Тувыл юв Полноватн өх-
тысамөн, ущ та хөнтхат-
сумөн, акван-миһасмөн.

Тюмень үст ам нһнь
вәрнә хөтпаг ханищтах-
тасум, училище әстлас-
лум, юв өхтысум. Омаһн
ләвөгум, акв сәттем ам
нас үщлахтөгум. Хүрмит
хөталт мирколныл нә
өхтыс, ләви – пәвилт рү-
пата сәв, рүпитаңкве вос
минөгум. Сәмыл охсар
өщнә пөрман тув та ми-
һасум, тот сәвнув олныл
мәхум ойтвөсыт. Атхуй-
плов тәл арыгтем рүпи-
тасум, тувыл та пөрма
лап-пантвес. Ам пүльни-
цан посхатнә хөтпаг вуй-
вөсум, тот 25 тәл рүпи-
тасум, тувыл пенсиян та
миһасум.

Әгиягмөн мәһниг өлмөн
порат өйкам хотталы
щалтыс, амттем нәвра-
магум яһмалтасагум.

Л.Н. Костина

Омаһ хантыиг Өлыс,
мәщтырлаңкве сака хәсыс.
Тав акваг юһсхатас, хо-
рамың шулкиһыт сагыс.
Аквмат порат әһнумн
ләви: «Тыг үнтән, сагуңкве
ханищтылум». Та үнтсум,
суссылтастэ, тувыл ләви:
«Әлалы ос наң саген». Я-ты,
щар ат тәлы. Тав
ләви: «Наң тай щар нә-
матыр вәруңкве ат вөр-
мөгын». Тувыл колпөх
нәкве мәһ палтув щал-
тыс, тав ты ләвыс, омаһ
вөртыпал кәтыл рүпиты,
ам ос өмаспал кәтыл
сагөгум. Та нәкве әлалы
ләвыс, ам тав палтэ вос
өхталөгум, әһнум тах ха-
нищтытэ. Тох ты щакв-
щуңкве өвылтахтасум.

Омаһ әһнумн матыр-әти
пуссын хултыс, пөс накыт,
пөс вәрмалит вәганум.
Ос таи сәль, әгиягум әги
ат өһьщөг. Амти тит әги
өһьщөгум, Викториям
Ханты-Мансийск үст
өлы, мөт әгим Галинам
Полноватт өлы, тав ты
хүрум пыг өһьщи. Хүрум
апыгрищанум ащөйка-
ныл тәл яһыгмөгыт, пыгкве
хөтютн ханищта-
вет? Әщаныл өрн хум, өс
нәматыр торың ат вәгтэ.

Людмила Николаевна
Әлалы тох потыртас.
Рүпитам тәланә пуссын
аквөт те ловиньтаңкве,

тав атпан нупыл ат тәл
рүпитас. Сәтлов нупыл
ат тәлэ төвлыс, төнт ущ
рүпатаныл пөхан миһас.

– Мәһ, сәв тәл рүпитам
хөтпат, манрыг «ветеран
труда» намыл ат мивөв?
Күщайт мәһав вос хунь-
тамлыяһныл, такос рүпи-
тасүв, аһнь яһыгпәлаг өмт-
сүв ос пенсия-олһанув
татем моцщат, өлнә мә-
гыс ат төвылхаты. Мәһ
тыт самын патсүв, сосса
хөтпаг өлэв, тамле сәккон
вос хансаве ос пирмай-
таве. Ты өмас хунь – тыт
өлнә миртытем олһ-лөм-
тыл ойтает. Налыман
тәл такос рүпитасум, өлнә
мәгыс олһ әтим. Тох ты
өлантэв.

Тамле ты ләтың Люд-
мила Николаевна яһыг
күщайтн төты. Өлнә мәвт
тав хурипа хөтпа сака
сәв, тән сәв рүпитасыт,
нәвраманыл яһмалтаса-
ныл. Күщайтн нәмхуньт
щар ат яһытлавөсыт,
вуньщалыг та хультыс.

Тамле потыр хосат
тәгыл кос өлы – Россия
яһытыл сәв тәл рүпитан
хөтпат урыл яһас сәккон
хансуңкве әри. Әрың, сөль,
хуньт тах пирмайтаве.

Валентина
ХОЗУМОВА

Няврамыт ханищтам нэ намхоталэт янытлылүв!

Н.В. Албина ос М.В. Фризоргер

Хальүс район Саранпавылт блнэ мәнщи нэ Мария Васильевна Фризоргер, такви бпарищ наме Хозумова, тынакт 70 тэлэ төвлыс. Тав сав тал школат няврамыт ханищтым рүпитас. Мән Мария Васильевна ёт потрамасүв, китыгласлүв, хоты рүтныл блы, хөт яныгмас, ханищтахтас. Нән ань элалы тав потре ловиньтэлбн.

– Саранпавыл школат няврамыт ханищтым налыман нупыл ат тал рүпитасум. Школа асламум юи-палт Ханты-Мансийск үс педучилищат ханищтахтасум. 1975 талт педучилище асламум, Саранпавылн йисум. Овыл тал интернатыт воспитателиг рүпитасум, тувыл школа палыл Ленинград үсн ханищтахтуңкве кетвёсум, рущ щирыл лававе годичные курсы учителей. Ювле ёхтысум, школан ханищтан нэг патхатасум.

– Мария Васильевна, наң хөт самын патсын?

– Ам Ясунт павылт тал котиль этпос 12 хөталт 1955 талт самын патсум, тот яныгмасум. Атам Василий Иосифович

Хозумов Ясунтныл блыс, 1930 талт самын патыс. Тав хурум увщи онышас. Омам Елена Прокопьевна, такви бпарищ наме Пузина, 1927 талт Мәнья павылт самын патыс. Тән хурум блсыт – апщиягезцаге Роман ос Татьяна.

Репрессия тэла порат, 1937 талт, бпам Иосиф Михайлович Хозумов, яныг бпам Михаил Яковлевич Хозумов ос ащдйкам Прокопий Павлович Пузин Ханты-Мансийск үс нупыл тотвёсыт. Тот тал котиль этпост 1938 талт порславёсыт.

Та порат атам нелолов тэлэ блыс, омам аквхуйплов тал яныт, атя тал яныгмасбг. Нилыт класс мус туп ханищтахтасбг, тара рүпитаңкве патсыг.

Яныг хөнт порат ос та юи-пал талыт сака тарвитуңыт блсыт, махум янге-мәне сав рүпитасыт.

Атягум-омагум хөт няврам янмалтасбг, ам шар яныг, ам юи-пал хурум апщиянум ос эщягум самын патсыт. Мән пуссын Саранпавыл школат ханищтахтасүв, интернатыт блсүв. Каникулыт порат юв Ясунт павылн ялантасүв, Саранпавылныл 11 вёрыста. Тэлы омав лувыл ёхты, каникулыт порат манос үщлахтын хөталыт, лувыңсуныл юв та минэв.

Щащёквав Аксинья Никифоровна такви бпарищ наме Хатанева блыс. Анёквав ос Мәнья павыл нэ блыс. Яныг хөнт элы-палт ты павылкве найн нөх-ёсвес, махум пуссын Ясунтын вантлуптавёсыт.

Ам мәниг блмум порат омагум-атягум нёрт салыңколт яласасбг. Төнт мән лув ат бщсүв, номилум, щащёквав ампың суныл яласас, пум ос найив тотыс, аном хөт-

ати акваг ёт-тотыгластэ. Төнт павлыт халт сав хөтпа ампың суныл яласасыт.

Салың махум нёрныл Саранпавылн мән павлув тара яласасыт, таимагыс тэлы лёңх акваг блыс, махманув салыл ос лувыл яласасыт. Я хосыт лёңх бс акваг вёрыглавес. Ань тай махум машинатыл Ясунтпавылмус яныгыщ я хосыт яласэгыт.

– Наң яныгмамын порат Ясунт павылт, улпыл, сав мир блыс?

– Вәим, павыл яныг блыс, школа, пүльница, лапка, звероферма блсыт. Сав яныг колтәгыт – Тихоновыт, Сайнаховыт, Пузиныт, Анямовыт, Хатаневыт, Немдазиныт блсыт. Хозумовыт мән мәнттёв блсүв. Павлувт мөйт ванэ махум сав блыс. Михаил Елисеевич Хатанев сака сав мөйт вәс, мөйтыглас.

Хунь колхозыт аквантулуңкве патвёсыт, 1962-1963 талыт порат, звероферма лап-пантвес, махум

М.В. Фризоргер аги юнсахатуңкве ханищтытэ

М.В. Фризоргер

Ясунт павыл

М.В. Фризоргер, М.С. Мерова ос В.Р. Хозумова

Саранпавылн вәнтлысыт. Омагув-әтягув нәмхотталы минуңкве ат кәсащасыг, павылт хулытсыг. Мис-лув өщсыг, тэлы хул алышласыг, «Саранпаульский» совхозн мисыг. Туи пум вәрсыг, пил вәтсыг, акваг рүпитасыг. Янытлан нэпакыл, сәв мөталит майлувөсыг.

– Школат рүпитамын порат, мәнщи ләтың вәнэ няврам сәв өлыс?

– Төнт тай щәнэ ләтың вәнэ няврам сәв өлыс. Интернатит няврамыт Хөрыңпавылныл, Хөслөхныл, Сүкырьяныл, Ясунтыл өлсыт, тән пуссын мәнщи ләтңыл потыртасыт. Хөслөхныл Лидия Анатольевна Мерова нявраманэ ханищтахтасыт, яныг колтәгыл, тувыл Сүкырья әгирищит-пыгрищит – Александр Дмитриевич, Альбина Даниловна, Ирина Даниловна Сайнаховыт. Ты өс яныг колтәглыт өлсыт, ома-әтяныл юн руц ләтңыл ат потыртасыт, әги-пыганыл өс мәнщи ләтңув өмашак вәсаныл, халанылт потыртасыт.

Ам ань та порат ханищтам няврамыт акваг номылматыглыанум – Владимир Савельевич ос Светлана Савельевна Меровыг, Александр Дмитриевич Сайнахов ос

мөт сәв хөтпат, тән ань пуссын ханищтан хөтпат манос культура торыг рүпитәгыт. Матъемас пөс наканув элалы тотыяныл, мәнчат мәхум ханищтәгыт, ты мәгыс номтум сака өмас.

Юн хунь мәнщи ләтңыл потыртәгум, матыр ләгаләгум, Лена әгим ләви: «Ома, наң татем пүмыщ ләтың ләвсын, манырсыр ләтың, руц ләтңыг толмашлэлын ос өл-хансыламөн».

Тав «Мән Усквен» ялантан няврамыт мәгыс «Ома ләтың» намп мәнщи ләтңув ханищтан өнгил щөпитас. Туи няврамаквет мәнщи ләтңыл пүмщалыанэ, потыртаңкве ханищтыанэ. Ләви, ювле хулытум туи порат әгирищит-пыгрищит щәгтым ханищтахтасыт, сәв ләтың тәрапаттысыт.

– Наңти колтәглын өвылтыт моц потыртән.

– Ойкам наме Владимир Андреевич Фризоргер, вәт сәграпнал эт-пост 75 тәлэ төвлыс. Тав Тюменский областыт самны патыс, омаге-әтяге немец хөтпаг. Тән колтәгланыл Казахстан мәнчил Тюменский областың өрвәгыл кәтвөсыт. Тувыл 1991 тәлт немец мәхум Германиян вәнтлысыт,

тав нила ягыганэ колтәгланыл өт пуссын тув миңасыт, щәнаныл өт тотсаныл, эква ань 97 тәлэ төвлыс.

Мөн ойкамөнтыл хурум няврам янмалтасмөн, яныг пыгумөн Павел, тав өлы-пәлэ Лена әгимөн, мән пыгумөн Женя. Пуссын яныгмасыт, рүпитәгыт, тәнти колтәглыңың няврамыңыг өмтсыт. Сәт апыг өнщимөн, төванакт мөн палтумөн мүйлуңкве тотыглавет.

Ленамөн пыгрищаге өт Макара ос Егор кәсың туи «Мән Ускве» стойбищан ялантәв, няврамыт тот уцлахтәгыт, мәнщи ләтың ханищтәгыт. 2019 тәлт «Мән Ускве» рүпитәкве өвылтахтаме пәс-ныл 25 тәлэ төвлыс. Төнт тув Ивдель үс өрныл Лүсум мәнщиянүв өхта-ласыт – Таня Анямова, Самбиндалов өпарищ нам пыгыт, Анна Хворостова.

Тән пуссын мәнщи ләтңыл татем өмашакв потыртәгыт. Ань ләтңув сөймуңкве патыс, мөрсың порат суйты. Школат мәнщи ләтың ханищтан урок сәвнүв вәрнүве те, өмас өлнүв, няврамыт ләтңув моц вәнүваныл.

– «Лүймә сәрипос» газета нән палтын тотыглавет?

– Мәнщи газетав ловиньтылум, хотты вәнэ мәхманув өвылтыт хансым өлы те, щәгтәв. Хунь элумхөлас өт нас акваг хөнтхатыгләв, потрамөв, ос газетат тав өвылтыт ловиньтаңкве вөрмөв, хоты рүтныл өлы, та маныр, хурит сунсыглыанүв. «Лүймә сәрипос» газета ос таимәгыс ловиньтаңкве пүмыщ, тав мәнчи ләтңувт хансым өлы, тот мәнчи мәхманув ос пөс наканув өвылтыт сәв матыр тәра-паттәв.

– Саранпавлын татем нөтнэ павылкве, нән тыт хумус өлэгын?

– Тыт өлуңкве өмас. Туп лөңхтәл порат тәнүтыл хоса ат тотавөв, ос төванакт пүльнищан лөккарыт палт минуңкве рүпатаң. Ань тай туи ос тэлы порат пәвлүвн лөккарыт өхталәгыт, тәра уральтахтәв. Павыл мәхманув пуссын пүстәгыл вөс өлэгыт.

Мән, газета вәрнэ мәнхум, Мария Васильевна намхөталәт янытлылүв! Сәв өмас, сымың ләтың тавөн ләвөв, колтәгыл мәхманэ өт пус кәт, пус ләгыл вөс өлэгыт, Нәй-Отыранылн вөс үргалавет!

Светлана РОМБАНДЕЕВА

«Нёрёйка» нампа ўшлахтын ма Саранпавыл ляпат олы

Молты тал ват сәграпнал Этпост Ханты-Мансийск ўсн ярмаркан савсыр маңыл маҳум мүйлуңкве тыг ёхталасыт, тәнки вәрнэ тәнутаныл-пормасаныл тыналасыт.

Тонт Хальўс район Саранпавылныл ООО «Рутил» нампа нёр ахв-тас акван-атнэ пред-приятяныл Анатолий Михайлович Миркамалов ёхталас. Хум ты ўшлах-тын ма ос такви рупататэ урыл потыртас.

Округувт Хальўс район Саранпавыл лүймә ёрт олы. Тот «Нёрёйка» нампа яныг нёр олы. Тав кар-сытэ 1 сotyра 645 метра. Ты нёр ляпат мүй маҳум мағыс тэлы ос туй ўшлах-тын ма щёпитавес. Тэлы ўшлахтын хотпат товтыл ос снегоходыл тахсуңкве вёрмёгыт.

Туй пора кастыл тот лёңхыт щёпитым олэгыт. Та лёңхыт хосыт пумщалахтым ёмыгтаңкве рёви. Тувыл кәсащан хотпат нёр я хосыт хәпыл лёңхал таратахтуңкве вёрмёгыт. Хотьют таңхи, нёр ят манос тұрыт кұмхул пувуңкве вёрми. Карыс нёрныл вит ёлалы сәсхатнэ маң ялуңкве ос рёви.

1936 тал пәсныл та нёрытыт савсыр ахвтасыт нөх-хилвёсыт ос вуйвёсыт. Ты кастыл тот музей щёпитавес. Маҳум та порат хумос тот олсыт, манхурип ахвтаc нөх-висыт, ты урыл музей вәрвес. Савыңпәлэ нёрт кварц ос хрусталь нёр-ахвтасыг атвес. Ань олнэ порат телефон тот ат рупиты, телевизор ос атим. Анатолий Михайлович лавыс:

– Матэ тот нётнэ ос

сыстам. Нёрт маң ләщал кварц ахвтасыт атэв. Ты ахвтасын савсыр хурит вәрёв. Матыр выставкат олыглан порат ахвтаc хуриянуv тот мирн суссылтыянуv. Эрың, хотты маңылат хотпат ты ахвтасыт кәсалыяныл, геологыг манос нефтяныкыг ханищтахтуңкве элалы номылматэгыт.

Ты ўшлахтын ма мус минуңкве лёңхе тәр-витуңнуvег олы. Овлэт Приобье павыл манос Хальўс мус минуңкве эри. Тувыл ос вертолётыл Саранпавыл мус тылам-лаңкве, вертолёт тынэ ат сotyра солкөви савит олы. Ушлахтын хоталыт ёхтэгың ке, хурум хотал мағыс хурум сotyра тынэ ёмты. Ты хоталыт сыс сака сав ат кос ханищтэ-гың, ос павыл олнэ наке тара-паттылын. Тэлы порат «Нёрёйка» нампа ўшлахтын маң маҳум машинал ёхталэгыт. Туйт тармыл яласан снего-ходаныл ёт-тотыяныл.

А.М. Миркамалов

Савыңпәлэ Екатеринбург, Челябинск, Пермь, Москва ўсытныл нёрн ялэгыт. Ушлахтын мат олнэ кол винэ мағыс сартыннуv потыртахтэгыт. Туй порат туп вертолётыл, тэлы порат ос тэлы лёңх хосыт тув ёхтуңкве рёви. Тал сыс акв сotyра савиткем элумхоблас ўшлахтуңкве тув ёхталэгыт.

Анатолий Михайлович Екатеринбург ўст олы. Тот такви намётыл ИП «Миркамалов» нампа рупата вәрыс. Нёрт атнэ ахвтасытныл савсыр хурит вәри ос эл тыналы. Тән Нижний Тагил ўст,

Челябинск ўст ос Саран-павыл геологыт ёт акван-нётхатым рупитэгыт. Суссылтапыт олыглан порат, ахвтасыт тув тотыглыяныл, маҳум мощ ёвтыглэгыт:

– 1990-ыт тәлытт рупата атим олыс. Маң геологыт акван-юрщхатасуv, ос ты рупата вәруңкве патсуv. Ань ты накт геология рупата ос эрмыглас. Ос сав тал маҳум ты вәрмаль щирыл ат ханищтахтасыт. Ань тамле хотпа рупатат ат төвылхаты. Маң маңылат маҳум ты вәрмальн ханищтахтуңкве хуйтыянуv.

Маҳум хунь тыналахтын вәрмальн ёхталәлсыт, тонт хум ахвтасанэ ос тув тотыгласанэ. Ты ахвтасыт «Нёрёйка» нампа нёр ляпат атыгласанэ - ты кварц, хрусталь, генчатый кварц, анатаз, хлорит, сельменит, минерал титанит, аквсенин, берит ос мот ахвтасыт тотыгласанэ. Маҳум сувенирыг ошнэ мағыс ёвтэгыт.

Юи-өвылт Анатолий Михайлович тох потыртас. Ань ты накт савсыр ищхипың утыт нэглисыт, мир ты вәрмаль щирыл савсыр эрнэ рупата вәрёгыт. Геологыт, геофизикыт, нефтяныкыт ос маркшейдерыт тән иң эрёгыт. Округувт олнэ савыңпәлэ павланув ос ўсанув ты маҳумн ўнтувёсыт. Тән тыт рупитан ма щёпитасыт, сав хотпа тыг олмыгтасыт. Ма ёлыпәлт иң сав ма-щунь олы. Савнуv маңылат маҳум ты тәлан вос ханищтахтанувыт, ты рупата вәңкве эри.

Нёрёйкат ўнттым колыт

Николай МЕРОV

Мир ęt рўпитан мǎгсыл ханищтавет

Щар кос хоты тэла вǎрнэ элы-пǎлт ханищтахтуңкве эри. Ань тынакт Ханты-Мансийск ўсн сǎв пǎвлытныл ос ўсытныл мǎхум ętхаласыт, тǎн Фонд Тимченко пǎлыл олныл майвэсыт.

Ты хөтпат тǎнти рўпаныл вǎрнэ ос мирн нётнэ мǎгсыл проект хассыт, тǎнаныл элалыт тотнэ щырыл тǎн титынтыг ханищтапыл вǎрыглавэсыт. Каснэ мǎнаныл лǎваве – «Культурная мозаика малых городов и сел Югры».

Саранпǎвылныл «Мǎнь ўсквет» нǎврамыт ęt рўпитан хөтпат аквписыг матыр пўмыщ вǎрмалы вǎрапǎлэгыт. Ань ос телефоныл пөслуңкве ос мǎнь лǎххалыт суссылтан мǎгсыл вǎруңкве, тǎн **Анна Ларионован** ханищтавет. Нǎврамыт нǎнь вǎруңкве ос сǎвсыр тэнут пǎйтуңкве **Дмитрий Исаев** ęt ханищтахтэгыт. Туи порат «Мǎнь ўсквет» рǎктыл пощгим мǎньщи кўрт нǎнь вǎрэгыт, тǎнти колас тэлыгтэгыт, печенье ос мөт атың тэнут вǎруңкве ханыщувласыт.

Тэлы порат пǎвыл музейт хўл щепитаңкве, нэвиль яктуңкве нǎврамыт ханищтавет. Ты рўпата тǎн сымыңыщ вǎрияныл, тǎнти матыр-

ǎти вǎруңкве хǎсэгыт. Дмитрий Викторович ты кастыл проект хансыс, эрнэ пормас, тэнут ętвнэ олныл вос мивет.

Елена Савчук Саранпǎвыл клуб-колт рўпиты, тав «Еңгын мǎ» проект щепитас, ты хосыт нǎврамыт сосса мир еңгынтыл пўмщалыяныл, шахматыл, лувөвлытыл, мǎнь ǎхвтасытыл еңгалтыяныл. Тох еңгасым ǎгирищит ос пыгрищит номсахтэгыт, эрнэ номт пуңкын выгыт.

Белоярский район Касум пǎвыл музейныл **Елена Федотова** тав ęt рўпитан мǎхманэ ęt ętхалас, тǎн ос сǎв пўмыщ ос эрнэ вǎрмалы вǎрэгыт. Нэ хөтпат пэс щырыл щаквщуңкве яныг экватын ханищтаве, хумыт ос пыгрищит ętрыгхатуңкве ханищтыяныл. Музеяныл мўй мǎхум вөвэгыт, тǎнаныл пэс йис олупса урыл потыртэгыт.

Кондинский район Силава пǎвылныл **Ольга Актаева** ętхалас, тав хосат такви яныгмам пǎвлэт колыт ўнттыс ос мўй

Саранпǎвыл мǎхум ос тǎнаныл ханищтам нэҕ

мǎхум такви палтэ мўйлуңкве вөвиньтǎлыянэ, хөнтаң мǎньщит олупса урыл потырты. Ты кастыл музей хольт сǎвсыр пормас акван-атыс.

Пуссын ты мǎхум хумус элалы проектаныл ęt рўпитаңкве, тит хөтал сыс яныг ўст ханищтавэсыт. Овлэт тǎн бизнес-тэла щырыл рўпитан хөтпат потраныл хўнтлысыт, хумус мир ęt рўпитаңкве, хумус такви ляпа хөтпанэ ęt рўпитаңкве ос пуңкотуңкве эри.

Людмила Терехова, тǎнаныл ханищтан нэ, лǎвыс: «Мǎн ань титыт ханищтап тǎн мǎгсыланыл вǎрсўв, тыт өвлэт

потыртыянув, нэматарыл ул вос хурахлэгыт, кўщайт ęt потыртахтуңкве вос хǎсэгыт. Проектаныл ęt элалы рўпитан ętмас хөтпат ляпан вос выгыт, аквэет рўпитым тэланыл хумус вǎрияныл. Хунь кўщай рўпата ętмщакв уральтытэ ос такви этэхөталэ рўпиты, төнт тǎн проектаныл мўсхал щырыл ǎртми.

Елена ос Геннадий Тимченко фондыт рўпитан хөтпат грант-олныл маим мǎхум акваг уральтыяныл, акваг нэтыяныл, хотыют рўпататэ ętмщакв вǎруңкве ат те вөрмитэ, тав щар янас нэтаве, хўлтыглаве».

Мǎхманув ханищтахтаманыл порат ам тув ялсум, тǎн тот потырт хўнтлын коньпал еңгалтавэсыт, акваг-нэтхатым хотты рўпата вǎруңкве вос хǎссыт. Кǎсың хөтпаянас рўпитаңкве ос мǎхманэ хўнтлуңкве ат те паты, тох тǎн проектаныл вǎруңкве ат вөрмияныл. Тыимǎгсыл сǎвсыр мўтран тǎн ты ханищтавет.

Халанылт ханищтахтасыт

С. Сетов

Галина КОНДИНА

Павлың няврамыт ёмащакв касэгыт

С. Шубин пасан ватат ұнлы

Округув янытыл блнэ няврамыт акв маныл Элаль поргуңкве, оцца йив-бвыл ёт хайтыгтаңкве, сәграп пәхвтуңкве, тыньщан рёпыгтаңкве, сәлың сун ұлтта поргуңкве кәсың таквсы ос кәсың тўя Сургутский манос Нижневартовский районт акван-атыглавет. Ты касыл руц ләтңыл «северное многоборье» ләваве.

Юи-бвыл тамле каснэ вәрмалы мөлты тәл мән таквс этпос Сургутский район Барсово ос Белый Яр пәвлыгт вәрыглавес. Тонт Ханты-Мансийский районт блум няврамыт хұрмит места висыт. Тән тренер-хөтпаг Сергей Александрович Шубин ос Сергей Витальевич Чугайнов ёт тув ёхталасыт.

Сергей Шубин ханищтан агирищанэ, пыгрищанэ ос рупатаныл урыл таи потыртас:

– Няврамыт соссамәхум щирыл касуңкве Ханты-Мансийский районт кит пәвлыгт ханищтавет. Ам Шапша пәвылт рупитәгум, Сергей Витальевич Чугайнов Согом пәвыл няврамыт ханищтыянэ. Ты касылын кит пәвлыг-

ныл блнэ 26 няврамыт тотсанув. Тән халанылт сәт агит-пыгыт 9 класс әстласыт, ань Ханты-Мансийск ұст колледжит ханищтахтәгыт. Тән тыг ос ёхтысыт, мән командав мәгсыл касэгыт. Ты сәт няврамыт халт хұрум агит ос пыгыт тренер-хөтпаг ханищтахтәгыт. Диплом-нәпак винэ юи-пәлт ювле яныгмам пәвланылн рупитаңкве, әрың, тах ёхтәгыт.

Овыл хөтал няврамыт тыт акв маныл Элаль поргысыт, тонт 14-15 тәл яныт пыгыт халт мән пыгув Филипп Сальников 10,56 метра палыт Элаль порыгмас. Ты элы-пәлт щар нәмхотыют ты палытан ат порыгмәлыс. Пыг рекордыг хасвес ос тәра

Ханты-Мансийский районт блнэ няврамыт

бвыл местал майвес.

Мөтыт хөтал сәграп пәхвтысыт, нелолов нявраманув ты касылт бвыл мөста висыт.

Ам агит ос пыгыт сосса мәхум щирыл касуңкве Шапша пәвыл школат ханищтыяну. Амки Ханты-Мансийский район Кышик пәвылныл бләгум, тот самын патсум, школа әстласлум. Ётыл Шапша пәвылн вәнтласум, ань сәв тәл няврамыт ёт тот рупитәгум.

Агит, пыгыт сәлың сун ұлтта поргуңкве, тыньщан рёпыгтаңкве ос мөт щирыл касуңкве кәсащәгыт, ам палтум сәв няврамыт ёхталәгыт. Шапша пәвылт Змановский щәмья блы. Овләт тән яныг агияныл Александра ханищтаслум. Та порат агит оцца йив-бвыл ёт хайтыгтасыт, сәлың сун ұлтта поргысыт ос акв маныл Элаль поргысыт. Тав ты хұрум номинацият акваг бвыл

места вис. Ты юи-пәлт агит халт воссыг нәмхотыют тох ёмащакв ат касыс. Ётыл тав эще Злата Змановская касуңкве ханищтаслум. Тав ос ёрыг блыс, акваг бвыл места вуйлас. Злата школа әстлас, ань колледжит Элаль ханищтахты. Ань агииг Тихон апщитән касуңкве ханищтылум. Пыгрищ ос увцияге нупыл сунсы, ос тән хольтән акваг нөхпатуңкве сака таңхи, тьи-мәгсыл акваг кәркамыг касы.

Сергей Александрович няврамыт ханищтаңкве сака хәсы, такви рупататә эруппытә. Тав ләвыс, ань акваг сәвнув агит, пыгыт касуңкве ханищтахтуңкве ёхталәгыт. Тувыл тән олныл сака ат тәстыглавет. Хум сәлың суныт, сәграпыт такви вәриянэ, тыньщаныт ос такви олныл ёвтыянэ.

Людмила ТЕТКИНА

Аган павылт ёмщакв мащтырлэгыт

Нижневартровский район Аган павылт «Центр ремёсел» кол блы. Тот кўцаиг Марина Михайловна Айпина рўпیتی. Тән мащтырлан коланылт пуссын аквьёт китхуйплов элумхблас рўпитэгыт. Хбт хбтпа мащтырлэгыт: хўрум нэ ос хўрум хум. Мблты тал ам ты кўщай нэ ёт хбнтхатыгласум. Тав аквьёт рўпитан хбтпанэ урыл потыртас.

Марина Михайловна лавыс:

– Ты мащтырлан кол 2008 талт пўсвес. Мән палтув Денис Михайлович Кельмин рўпیتی. Тав мблал ййвыл мән ёрнкол ос сáлы хурит ёргысанэ. Татем нётнэ хурит тэлсыт. Мирн мўйлуптан магыс ййвныл сáвсыр хурит вáри. Элыл ёхталан мўй хбтпат тав вáрум хуриянэтыл сака пўмщалахтэгыт.

Денис Кельмин школат ханищтахтаме порат ййвныл сáвсыр хурит ёргункве бвылтахтас. Та школат тав вáрум тбва хуриянэ ань тыг мус иң бньщавет. Пáвлың мир таве ёмщакв вáганыл, мащтыр хбтпаг лáвияныл, хум матыр-áти пуссын вáрункве хáсы.

Мән порат áтятэ матыр вáри, пыг тав пбхатэн ұнты, сунсы ос такви ёрыгхатуңкве та вуйхаты.

Лáщал, лáщал тыщир пормасыт вáрункве та ханищтахтас. «Ремёсла центр» колт хум хбтпат мащтырлан янас колнак бньщегыт. Тот сáвсыр пёлп касаит бньщияныл, та касаитыл мән ос яныг хурит тánки ёргегыт.

Акв мащтыр хум наме Владимир Дмитриевич Нагаев, тав бс ййвныл сáвсыр áны-сáныт, нялыт, хурит ос мбт сáв пормасыт ёрги. Хум бс хосат тáгыл ты колт рўпیتی.

Тувыл Анатолий Юрьевич Пельментиков, тав бс матахмат тал ювле хультум порат Ханты-Мансийск ұсн ялыс. Та порат «Торум Маа» музейт сáвсыр мáныл мащтыр хбтпат акван-атхатыгласыт. Тот Анатолий ат хбтал сыс лувныл, áньтныл хурит ёргункве ханищтавес. Ювле ёхтуме порат тав такви вбраян хум ёнтап вáрыс, хораманэ

áньтныл ёргысанэ. Татем нётнэ ёнтап ёмтыс.

Ань та колт лувныл, áньтныл ёрыгхатнэ вáрмаль бс щёпитáлэгыт. Тән палтаныл сáт хбтал сыс хўрум щёс школат ханищтахтын няврамыт ёхталэгыт. Тбва пыгыт бс ёмщакв мащтырлаңкве ханищтахтасыт. Ётыл ты вáрмаль щирыл элалы рўпитаңкве номсэгыт.

Нэ хбтпат халт мащтырыг Сайра Атаманюк рўпیتی. Тав ханты нуйсахит, супыт ёнты. Тувыл Татьяна Уколова матыр-áти бс пуссын вáрункве хáсы. Ос сáлы котыл ос вбруй совныл сáвсыр пормасыт ёнты, сáсныл сáвсыр хусапыт, сбвтыт вáри. Лидия Яскевич ос сакныл сáвсыр пормасыт харты. Тувыл сáлы котыл, вбруй совныл бс ёнсхаты.

Школат ханищтахтын áгит тән палтаныл бс аква ёхталэгыт. Сáт хбтал сыс кит щёс няврамыт сак хартуңкве, сáсныл хусапыт вáрункве ос вбруй совныл пормас ёнтуңкве ханищтахтэгыт. Áгитн ты вáрмаль сака мўсты.

Аган павылт хбтсáт сáвиткем элумхблас блы. Ты хбтпатныл хус процент сáвит – ты ханты мáхум. Тот школа, мән

няврамыт ұрнэ кол ос яныг пўльница рўпیتی. Акв яныг этнографический музей блы. Пáвлың мáхум хўл алыщлым, вбраим ос сáлыяныл ұрим блэгыт.

Марина Михайловна сáв няврамың щёмьят самын патыс. Тән колтáгланылт ат няврам яныгмасыт. Оматэ ань нёлсáт нупыл нила тáлэ тбвлыс, тав «Народный мастер России» нам бньщи. Яныгпáла эква нуйсахит, супыт ёнты, сáсныл хусапыт, сбвтыт вáри ос сáлы котыт, вбруй совыт тынтлы. Áтятэ блме порат сáв мбйтыт, áмщит ос пёс йис потрыт вáс. Уй ййквнэ порат тав пёс эргыт эргыс, нййт потрыт потыртас.

Марина Михайловна нила няврам янмалтас. Яныг áгитэ Аган павылт мирколт рўпیتی. Котиль áгитэ мән нявраме ұрим юн блы. Акв пыге ань хбнтлын мáт яласы. Мбт пыге ос школат ханищтахты.

Мән тав щёмьятэн пустáгыл блнэ лáтың кётэв. Аган павылт блнэ мащтыр хбтпат ос ты вáрнэ рўпатаныл акваг элалы вос тотыяныл.

Николай МЕРОВ

М. Айпина

Д. Кельмин

Акван-атхатыглам мэхум

Пыгрицит сөвт сунсылгэгыт

Юртыңыщ олукве мәнътәгыл вос хәсәгыт

Тәл котиль этпос 16 хөталәт Югорск үст Гимназият 6 классыт ханищтахтын нъяврамыт нэпак ловиньтан колн вбвыглавёсыт. Тән ётаныл мәнъщи нэ Дарья Ивановна Белова ос ханты нэ Надежда Борисовна Костылева тот хөнтхатыгласыг. Ты вәрмалъ «Счастливы вместе» нампа проект хосыт щёпитаве: нъяврамыт үст өлнэ сәвсыр мирыт пёс йис вәрмаяныл урыл сәвнүв вос вәгыт, тәнаныл вос янытлэгыт ос халанылт юртыңыщ вос өлэгыт.

Тамле рүпата вәрнэ мәгыл нэпак ловиньтан колың мэхум проект хассыт, ётыл округ яныг кўщажов пәлныл грант-олныл тәстувёсыт. Ань ты хосыт нъяврамыт кина-охсат вәрункве ос мәнъ откритка-нэпакыт кәтыл пбслуңкве ханищтавет. Ос сәвсыр мирыт хумус өлэгыт, хоты ялпың хөталыт янытлэгыт, хумус мүй-лэгыт ос сәв мөт пүмаш тәлат урыл потыртавет.

Хөнтхатыглапыт нэпак ловиньтан колт рүпитан нэ Наталья Хабибулина өвләт нъяврамытын ёмас сымың ләтың ләвыс. Ос китыгласанэ, мәнъщи ос ханты мэхум урыл маныр тән вәгыт. Тувыл ләвыс: «Тыг кит мүй хөтпаг ёхтысыг, акватэ

наме Дарья Ивановна Белова, тав мәнъщи нэ, мөтанэ - Надежда Борисовна Костылева, тав ханты нэ». Ты юипәлт нъяврамыт презентациял суссылтавёсыт.

Надежда Борисовна ләвыс, мәнъщи ос ханты мэхум пёс йис пораныл ты мәт өлэгыт. Тәнки Төрүмн, Нәй-Отыранылн пөйкщөгыт, тәнанылн пуңкпинэгыт. Ты элы-пәлт ты мирыт халт нәйт хум сәв олыс. Тәнанылн мэхум ос сака агтсыт, ты хөтпат мэхум пусмалтаңкве вөрмысыт.

Тувыл нъяврамыт мәнъщи ос ханты мир өлнэ коланыл урыл потыртавёсыт. Пёс порат акват сәлы үрсыт, мөтаныт ос хул алышлым ос вөраим өл-

сыт. Сәлың мэхум тэпың мәт кинсым акваг яласа-сыт, тох аква мәныл мөт мән вәнтласыт, тән ёрн-колт өлсыт. Тамле өлнэ кол молях тўщтуңкве ос ётыл хот-виңкве ос вәнт-сунын тәлттуңкве рөвыс.

Хул алышлан ос вөраян мэхум норколыт унттысыт, хул алышлан порат тән я вәтат туи пәвылт өлсыт, вөраян порат ос тэлы пәвылн щёмьяң тәгыл вәнтласыт.

Дарья Ивановна ос Надежда Борисовна тәнүтүт ос пормасыт урыл потыртасыг. Мәнъщит, хантыт сәв пормасыт йивныл ос сәсныл вәрсит. Вөрт өлым сәв пил вәт-сыт, тувыл ләхыс ат атыгласыт, сәлыяныл тамле тәнүтыл тыттысаныл.

Нъяврамыт ос хүнтлы-сыт, мәныр хум хөтпат вәрсит. Тән вөраясыт, хул ялышласыт. Нэ хөтпат юн колсори рүпата вәрсит, юнсахатасыт, тәнүт пәйтсыт. Пёс порат кәсың әги тучаң өнъшас, тав төрлөмтыл, юнтупыл, тулял, тәныл пинвес. Тох мәнъ тәгыл мәштырлаңкве ханищтавёсыт. Әги-

рищ әтанэ кит мәнъщи сагыл сагвесыг, тув олн-кёрыт, кёрләквы вәрвёсыт, тамле сагыт тәрвигыт өлсыт. Пуңкөт ты нётнэ ос тәрвигыт саг өнъщит, әгирищ сохтыл ёмыгтаңкве ханьщувлас.

Пыгрицит касай мәнъ тәгыл өщсыт, тох ос Эрнэ рүпата вәрункве ханищтавёсыт. Мәнълат вөраян хум энтапөт касәе өнъщастэ ос вөртөлнүт кәтын ке патталас, аныщар ханас. Тамле вөраян хум ёр ос сөтың хөтпаг ләв-вес. Сәвсыр пормасыт хумус юнтвёсыт ос манхурип хансал вәрим өлсыт, нъяврамыт тот ос хүнтласыт. Надежда Борисовна сака ёмашакв потыртас, тав нъяврамыт астал хүнтласыт.

Тувыл нъяврамыт «Запрет» мультфильм-кина суссыт. Ты кина Надежда Борисовна ханты ләтңыл толмашластэ. Әгирищит, пыгрицит тахөтал ханты, мәнъщи ләтың хүнтласыт.

Тамле ёмас вәрмалъ Югорск үст нэпак ловиньтан колт ты вәрыглавес.

Дарья АМЕНТЬЕВА

www.khanty-yasang.ru

Вена үст мәнъщи ләтңыл эрыг эргёгыт

Йильпи тәл ёхтын элы-пәлт мир янытыл мәхум акван-атхатыглэгыт, мүйлэгыт, эргыт эргёгыт, нъяврамыт стихыт ловиньтэгыт. Акв тамле ёмас ляххал мәнавн Катарина Джункова Австрия мәныл Вена үсныл тётыс. Татем щәгтым хансыс. Вена үст финно-угроведение Институтт ханищтахтын мәнълат аҗит ос пыгыт сәвсыр ләтңытыл эргыт эргысыт.

Тән Святоиколайский вечеринкан атхатыгласыт, атың тәнүт щёпита-сыт, финныт Санта Клаус – Joulupukki ёхтыс, ты финныт Ащирма бйканыл тох ләвияныл.

Аҗит ос пыгыт финский, эстонский, венгерский ләтңытыл эргысыт, ты халт насати мәнъщи ләтңыл өс эргумыт. Катарина Джункова тув ёхталас ос ләвыс, та мүйлын хоталын тав ликмум ос тән ётаныл үнлаҳолмет, хұлыстэ, хумус студентыт мәнъщи ләтңыл эргёгыт.

Тән насати английский эрыг мәнъщи ләтңыл толмашламаныл ос эргысаныл. Тот Вена үст мәнъщи ләтың ханищтанёныл. Ам таве титыгласлум, хотьютын тән ханищтавет. Тав ювле хансыс, Джереми Брэдди, американский ос австрийский учёный хум, тот мәнъщи ләтңыл ханищтыянэ. Тав марийцыт ләтың ханищты кос, ос мәнъщи ләтың өс вәнэтэ. Тамле ты пүмшалахтын мәхум мот хон мят өлэгыт, мән мәнъмиртёв ләтңуке тапалыт мят та ханищтаве, та янытлаве.

Американцыт Йильпи тәл кастыл эргын эрганыл «Rudolph the red-nosed reindeer», ты Санта Клаус тав яласан сәлытэ урыл эрыг. Сәлытэ Рудольф наме, Австрият ты нам сака янытлыяныл.

Хуньт пёс йис порат Рудольф хоныг блыс, тав Габсбургыт рүт мәхум акван-атыс, ётыл тән пуссын хоныг блыс, руц щирыл тох ләваве – «Австрийская монархия Габсбургов». Ты коныпал XIV нотыт тав Венский университет вәруңкве ләвыс, та пәсыл тамле университет блы.

Ань университетыт мәнълат аҗит ос пыгыт ты эрыг мәнъщи ләтңыл толмашласаныл ос акван-атхатаманыл порат эргысаныл. Ты эрыг тән ханищтахтын порат ловиньтасаныл ос таве мәнъщи ләтңыг толмашлаңкве тахмаясаныл.

Катарина Джункова Словакият блы, стихыт хансы, потрыт толмашлы, тувыл филолог-лингвист тәла торыг рүпиты. Ома тэ венгр нэ, атятэ словак хум. Аҗи Словакият самын патыс, ань Чехият

Тох ты мүйлысыт

К. Джункова тәгүм хурит

Прага үст блы. Венгерский, словацкий, руц ос мот ләтңыт вәганэ. Катарина Россия мят Санкт-Петербург үст аспирантурат ханищтахтас, тот ат тәл блыс, таимәгыс Россия блупса ёмащакв вәгтэ.

Таквсы 2024 тәлт мән округувн ёхталас, музейтын ялыс, культура колытыт мүйлыс, мән

газетагув вәрнэ колн шалтсас, мәнъщи ос ханты ләтңыгтыл сака пүмшалахтас, мән нупылув щәгтым сунсыс, ләвыс, тах такви мятэт мән блупсав урыл потырты. Та мот хон мят өлнэ учёныит мән соссамир ләтңанувтыл сака пүмшалахтэгыт ос ханищтаңкве кәсащёгыт.

Галина КОНДИНА

<p>Лүймә сәрипос (Северная зоря) № 2 (1332), 30.01.2024 Соучредители Дума, Правительство ХМАО – Югры Издатель Департамент внутренней политики ХМАО – Югры</p>	<p>Редакция Главный редактор – Алексеева Н.Г. Телефон (3467) 33-17-52 (д 500) Заместитель главного редактора – Кондина Г.Р. Телефон (3467) 33-17-52 (д 501) Ответственный секретарь – Узель В.В. Телефон (3467) 33-17-52 (д 504)</p>	<p>Адрес редакции и издателя: 628011, г. Ханты-Мансийск, ул. Комсомольская, 31 тел./факс (3467) 33-17-52 (д 510) E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru Газета размещена на сайте www.khanty-yasang.ru Отпечатано: ООО «Новости Югры- Производство» г. Сургут, ул. Маяковского, д. 14.</p>	<p>Индексы 04399, 54399 Тираж 1710 экз. Заказ 351 Цена свободная Мнение авторов публикаций не обязательно отражает точку зрения редакции. Газета зарегистрирована Управлением Федеральной</p>	<p>службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Тюменской области, ХМАО-Югре и ЯНАО. 12+ Свидетельство о регистрации ПИ №ТУ 72-00795 от 23 января 2013 г.</p>
---	--	---	---	--

Павлың мәньци мәхум

Хөвт мувлахи ййквёгыт

Кәсың хөтпан такви маснутэ нётнэг сусхаты

Ань яныгман няврамыт, мән яныгмамув хольтыл, кон поргуңкв ос хайтыгтаңкв сака мат ат кәсащёгыт. Савыңпәлэ телефонаныл, компьютераныл лялт сунсым юн та үнлантёгыт.

Тәл котиль этпост тасәвит үшлахтын хөтал миве – акваг та кәтвәт өщнэ телефон ман планшет лялт үнлантым ке, сәмпыльтәл патуңкв рөви.

Ты тәл Йильпи тәл өвылтахтам порат сәтыт числат мән, мәньци нәквет, экват ос няврамыт Хулюмсүнтыт пәвылканна ёнгуңкв акванатхатыгласүв.

Мәньци пәвылт өлнэ няврамыт ёнғын кант кәсың Йильпи тәл ёхтын мәгыс рущ мәхум тырйив миркол пәлыл тўщтыглаве. Мәнь хөвтпыгрищ тотыгпаве, тувыл тай няврамыт ос ляпат өлнэ яныг мәхум тәнки хорамытыл тагталыяныл.

Ос ань ты хөвтпыгрищ пөхын мән акван ты атхатыгласүв. Няврамыт пуссын тыт мәнь потырлөмт (стихотворение) потыртасыт, тувыл кәтанувтыл акван-пүхтым

мәнь хөвтпыгрищ мувал эргим ёмсүв. Ты юи-пәлт ос янге-мәне пуссын аквьёт сыпыл тахсаңкв ялсүв.

Тахольтыл ёмас, сыстам, мәлтып хөтал өлыс, нэмхотыют ат пөльвес.

Сыпныл ёлалы пувыр ут тармыл тахсёгыт

Маткем та мувиньтасүв ос сыпныл ёл-тахсасүв.

Мән, яныг мәхум, акв мәт өщнэ сахиянув нөхлэватәлсанув ос нөхмасыгласанүв. Маткем та ёралахтасүв ос мәнки ўламанувтыл пөслахтыгласүв.

Няврамыт вос сунсёгыт, вос вәганыл, манхурип маснутыл пёс мәхманув өлсыт. Сәлы сов маснутакве талавн рёгың ос нётнэг сусхатыкве.

Туп ты вәрмаль ләщәлләщәл ювле та хульты. Вәтихалнув ты пормасанув нөхлэватәлуңкв ос суссылтаңкв эрёгыт.

Кәсың хөтпа, хунь такви маснутэ масы, такем нётнэг сусхаты. Экват пуссын, сома, акань хурип экват.

Анна АЛГАДЬЕВА

**Йильпи тәл
ты ёхтыс**

Мәнь хөвтпыгрищ
нётнэ супыл мастапиме,
Суртгын, посың улял
тав тәгталапиме.
Люли, посты
хөвтпыгрищ иснаст.
Мансәвит щәгт тав
кәсың колна тоты,
Няврамыт мүйлупса
щәгтым үрёгыт,
Потрыт ос эргыт
ты кастыл өнщёгыт.

Акв нә такви хансум
потре, наме хўлтуңкв ат
таңхитэ.